

Zápis z Pracovní skupiny pro jmenné zpracování dne 5.11.2014

1) Jmenné autority

Byly vysvětleny základní změny při tvorbě jmenných autorit.

Viz [materiál](#) Z. Bartla

Podrobněji se o tvorbě jmenných autorit podle RDA bude jednat na setkáních supervizorů.

Poznámka k popisným údajům: údaje typu „Jr.“, „Sr.“, „syn“, „mladší“ apod. jsou i součástí zápisu o odpovědnosti v poli 245, podpole \$c. (Nevztahuje se tedy na ně interpretace o vynechávání afiliací, akademických titulů apod.)

2) Diskuse o datu hromadných oprav v národních autoritách (přizpůsobení záznamů pravidlům RDA)

Původní návrh: opravy by měly proběhnout do konce roku 2014.

Námítka: ve chvíli, kdy budou údaje v autoritních záznamech opraveny, by se již neměly vytvářet nové autority podle AACR2R. V té době by tedy katalogizátoři již měli umět vytvářet záhlaví podle RDA. Vzhledem k tomu, že školení katalogizace podle RDA proběhnou až začátkem roku 2015, není takové řešení reálné.

Rozhodnutí: hromadné opravy autoritních záznamů proběhnou až na jaře 2015. Přesné datum bude včas oznámeno.

3) Názevové autority

Usnesení z PS z června 2014:

„Vzhledem k tomu, že RDA přikládají UN větší význam než dosavadní pravidla, měli bychom postupně v záznamech upřednostňovat pole 130/240 (Unifikovaný název) před dosud častěji uváděným polem 765 (Název originálu), a to i v případě, že pro ně nebude existovat záznam v souboru národních autorit“

Po zvážení skupina považuje za vhodné specifikovat podrobněji případy, kdy by měl být název originálu v poli 130/240 a kdy v poli 765.

Instrukce [viz příloha](#).

4) Možnost uvádět u záhlaví typu Autor/Název kromě čísla autority UN i číslo autority autora (-> usnadnění hromadných oprav v případě změn ve jmenné autoritě)

Bylo předloženo jako návrh na jednání Pracovní skupiny v červnu 2014.

Systém Aleph, v němž jsou spravovány soubory autorit, by neuměl s takovými záznamy pracovat a opravy provádět. Kromě toho by jednotné zavedení druhého čísla autority v rámci jednoho pole bylo spojeno s větším rizikem chyb.

Uvádění tohoto čísla tedy zůstává interní záležitostí jednotlivých knihoven (případně systémů), nemůže být prozatím zaveden celoplošně.

5) RDA – změny v unifikovaných názvech

Byly vysvětleny základní změny při tvorbě jmenných autorit.

6) Členy v unifikovaných názvech - hlasování

Podle pravidla 6.2.1.7 se (na rozdíl od AACR2R) úvodní členy zapisují. Alternativní pravidlo ale umožňuje zůstat u předchozí praxe a úvodní členy **nezapisovat**.

Library of Congress a další knihovny v anglofonní oblasti zůstávají u původní praxe z AACR2R, tj. používají alternativní pravidlo z RDA.

Deutsche Nationalbibliothek se řídí základním pravidlem 6.2.1.7 a úvodní člen zapisuje.

Vzhledem k tomu, že zápis úvodních členů by mohl způsobovat problémy u zápisu záhlaví Autor/Název v podpoli \$t, kde není možnost vyloučit člen z řazení, Pracovní skupina odhlasovala používání alternativního pravidla, tj. i nadále zápis bez úvodního členu.

7) Pole 020 a 024

Pro ujasnění pokynů v manuálu MARC 21 byla schválena národní interpretace:

- vysvětlivky zapisovat do opakovaných podpolí \$q
- údaje zapisujeme včetně interpunkce
- spojovníky uvnitř ISBN se zapisují; pokud na dokumentu nejsou, doplníme

Příklad:

\$a978-584-58-14\$q(sv. 1 :\$qPaseka :\$qbrož.)

Hromadná úprava v bázi NKC/SKC bude provedena do konce roku. Termín bude oznámen.

8) Věcné autority z pohledu RDA

V současné době pravidla RDA řeší pouze problematiku geografických termínů. Nedochozí zde k žádným podstatným změnám.

Informace o Doporučeném záznamu:

Pracovní skupina pro věcné zpracování elektronicky schválila rozšíření věcných selekčních prvků v Doporučeném záznamu.

Doporučený záznam nyní obsahuje:

- Klasifikační znak MDT zapsaný v poli 080 MARC21, v poli 675 UNIMARC – fakultativní údaj
- nebo:

- Skupinu Konspektu zapsanou v poli 072 MARC21, v poli 615 UNIMARC – fakultativní údaj
- Minimálně jeden tematický termín zapsaný v poli 650 MARC21, v poli 606 UNIMARC*
- Označení formy/žánru zapsané v poli 655 MARC21, v poli 608 UNIMARC

*Doporučuje se však uvést všechny odpovídající věcné selekční prvky, které jsou potřebné k vyjádření obsahu dokumentu, a to s vazbou na autorizované systémy.

Zdůvodnění:

Věcné selekční prvky, zvláště pak řízené tematické termíny, jsou důležité z pohledu fasetového vyhledávání i fasetové navigace, které se uplatňují v rámci katalogů nové generace a které budou uplatněny i v Centrálním portálu knihoven.

9) RDA a malé knihovny - selhání regionálních funkcí

Vedoucí PS připomenula nutnost předávat informace knihovnám v kraji!!

Během podzimu 2014 byly prostřednictvím Knihovnického institutu předány stížnosti několika městských knihoven: v situaci, kdy knihovny s regionálními funkcemi přejdou na MARC 21 a malé knihovny zůstanou u formátu UNIMARC, bude ohrožen běžný provoz navázaný na katalogy (přebírání záznamů, půjčování výměnných souborů).

Problém je evidentně ve fungování regionálních funkcí; je otázka, jakým způsobem a zda vůbec krajské knihovny informovaly o nadcházejících změnách, a zda se menší knihovny obracejí s případnými dotazy na krajské knihovny.

Z projednávání na PS vyplynulo, že školení provedla zatím (k 5.11.2014) cca jedna třetina krajských knihoven, zbylé knihovny školení teprve připravují.

10) Úprava konverze MARC 21-UNIMARC

V souvislosti s přechodem na RDA a aktualizací MARC 21 byly připraveny dodatky ke konverzním tabulkám. Ve formátu UNIMARC nedošlo k aktualizaci, která by zahrnula pole potřebná pro zápis podle RDA, proto se údaje konvertují do národních polí.

11) Školení školitelů RDA

Školení je určeno školitelům, tj členům Pracovní skupiny pro jmenné zpracování. Povinností jednotlivých knihoven s krajskou funkcí je proškolit minimálně základní knihovny v regionu, aby mohly předávat informace dál. Uvítáme, pokud odborné a vysokoškolské knihovny, mající zástupce v Pracovní skupině, vyškolí kromě knihoven spadajících přímo do jejich působnosti (knihovny fakult, kateder apod.) v případě potřeby i další vysokoškolské/oborové knihovny.

Školení školitelů se bude konat ve dnech 20.-22.1. 2015 v Klementinu a bude zaměřeno především na rozdíly pravidel RDA oproti AACR2R. První den by mělo proběhnout školení jmenné katalogizace, druhý den školení na jmenné autority a věcný popis, třetí den na speciální dokumenty.

Celé školení je zaměřeno na obecné problémy a je tedy určeno především pro školitele jmenné katalogizace.

Specializovaná školení pro kooperaci s národními autoritami, případně podrobnější instruktáže ke speciálním dokumentům, periodikům a věcnému zpracování proběhnou následně.

12) Vícesvazkové monografie

Interpretace z roku 1996 stanovuje rozdíl mezi popisem „shora“ a „zdola“ tak, že samostatně - tj. v poli 245 s použitím podpolí \$a (\$n) \$p - se popisují svazky, mající vlastní významný název. „Shora“ (tj. na souborný záznam) se popisují vícesvazkové monografie, jejichž jednotlivé části nemají různé původce s hlavní odpovědností, nemají názvy částí, nebo tyto názvy částí nejsou významné pro samostatné vyhledávání a všechny části přísluší k témuž vydání (typickými představiteli těchto dokumentů jsou slovníky, encyklopedie aj. ; příklady nevýznamných názvů částí: A-D, Pro/Ž, 1910-1920, texty, tabulky, obecná část).

Tento způsob volí většina velkých knihoven v zahraničí. Podobná instrukce byla publikována v rámci katalogizační politiky Library of Congress, souborné záznamy na vícesvazkové monografie jsou i v databázích národních knihoven Francie a Španělska. Deutsche Nationalbibliothek vytváří záznamy svazků i souborů, které jsou navzájem propojeny.

Některé knihovny v ČR ovšem popisují i tyto svazky bez vlastních významných názvů (případně bez jakýchkoli názvů, pouze s číselným označením) na samostatné záznamy. V Souborném katalogu se pak objevují tyto dokumenty duplicitně (jednou jako samostatné svazky, jednou jako soubor).

Proběhla diskuse, přítomni byli i zástupci knihovních systémů, obálkového serveru a digitalizace.

Závěry k jednotlivým oblastem vztahujícím se k situaci s evidencí svazků:

- některé systémy neumí pracovat se soubornými záznamy
- × systémy budou testovat i jiná řešení, např. pomocí vytváření virtuálních souborných záznamů, které by se dodávaly do SKC namísto záznamů na jednotlivé svazky

- digitalizace
- × problémy s připojováním svazků k soubornému záznamu byly vyřešeny

- připojování zobrazených obálek k záznamům